

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1-50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrletna K 4-50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravišтво sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna pettivrstična 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 73.

V Ljubljani, v četrtek dne 31. avgusta 1911.

Leto I.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje.

celoletna K 18.—
polletna „ 9.—
četrletna „ 4-50
mesečna „ 1-50
za inozemstvo celoletno „ 30.—

Za Nemčijo:

celoletno K 21-60
polletno „ 10-80
četrletno „ 5-40
mesečno „ 1-80

Za ostalo inozemstvo celoletno 30 kron.

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani.

Obilo krme?

Prav pred kratkim je tiskovni odsek ministrskega predsedništva razpošiljal dolgovozno objavo poljedelskega ministrstva, o kateri smo poročali. Tam je bila zbrana modrost, s katero je hotela naša „očetovska“ vlada zarotiti pomankanje mesa in napraviti, da bi se prebivalstvu sline cedile vpiroči obilne pečenke, ki bi se imela pojaviti na mizah — seveda bogvekdaj. Pokazali smo, da so vse vladne obljube golobi na strehah; poljedelsko ministrstvo naj bi jih bilo le šlo loviti, ali zato ni bilo treba izpuščati vrabe iz roke, pa dovoljevati, da gre nam namenjeno argentinsko meso v Italijo. Ali tiste prelepe vladne obljube so v resnici še veliko manj vredne nego se je kazalo prvi hip. Skoraj vsako lepo napoved je poljedelsko ministrstvo podprlo z dvomljivo besedo „če“, a kar nagloma se ta „če“ izpreminja v „ne“.

Pred osmimi dnevi je peresni izdelek zelenega ministrstva pripovedoval čarobne storije o pospeševanju domače živinoreje in o varstvu četveronožnih telet, češ da pojde to prav lahko, ker je „povsod dovolj krme, zlasti če se z njo varčno ravna.“ Okrožnica je govorila o „jako obilnem pridelku krme“ in o „starih zalozah.“ Ljudje, ki ne živijo na mesecu, so majali z glavami, ker suša še nikdar ni bila posebno koristna za seno in otavo. In da je bilo letos

precej suše, vedo vsaj izven poljedelskega ministrstva ljudje povsod. Odkod naj bi torej bila prišla tista obilna krma?

Baron Gautsch in vodja poljedelskega ministrstva sta seveda morala nekoliko ozaljšati položaj, ker se je avstrijskemu prebivalstvu zdelo, da je bila klobuta od gospodov Madjarov precej huda. In baron Gautsch se je moral zavedati, da ne bi bili dobili nikdar te klobute, če bi se bil takoj začetkoma postavil na pravo stališče, da ni madjarskim fevdalcem uvoz argentinskega mesa v Avstrijo prav nič mar. Tega pravnega stališča ne zastopajo samo hudobni socialni demokrati, ampak tudi priznani meščanski juristi, n. pr. dvorni svetnik Burekhard, ki prav jasno razklada, da bi bilo edino tedaj vprašati Ogrsko, če bi šlo „za veterinarsko nevarnost“, torej za nevarnost, da bi se zanesla živinska bolezen, o čemer pa v slučaju argentinskega mesa ni govora. In če bi o tem vprašanju sploh mogel nastati dvom, bi ga imelo pojasniti razsodišče, kateremu se Ogrska ne bi mogla odtegniti. „Zakaj — pravi Burekhard — kdor se prepira, lahko trdi, kar hoče. Ali če so pravni prepiri o tistih pevkah odtegnjeni razsodišču, se ne more proces o kravah odvzeti razsodišču s tem, da se pravi: „To so tice pevke.“

Baron Gautsch je madjarskim oligarhom dovolil reči, da so krave tice pevke in potem se ni bilo čuditi, da so hoteli v Budimpešti napraviti kravjo kupčijo, pri kateri bi bili morali Avstrijanci plačevati s cekini namesto z vinarji. In ko so bila Avstrijancem usta za argentinsko meso zavezana, so prišle vladne obljube. Da pa je bilo mogoče tako lepo obljubovati, je moralo biti v Avstriji „povsod dovolj krme“ — če ne za ljudi, pa vsaj za teleta. To je bilo dne 28. avgusta.

V pondeljek pa je izdala vlada novo objavo. Tam pravi: „Da se olajša pomankanje, ki je nastalo vsled trajne suše na Češkem, je železniško ministrstvo dovolilo na državnih železnicah ter na lokalnih železnicah, ki so v državnem obratu, tarifne olajšave za najvažnejšo krmo in stello, veljavne in povračljive od 15. avgusta 1911 do konca junija 1912. Objava izide dne 29. avgusta v naredbenem listu za železnice in ladjeplombo. Z ustje-teplisko in z buštehradsko železnico je vpeljana pogajanje, da se dovolijo tudi tam enake olajšave.“

Tristo medvedov! Kam je v tako kratkem času izginila tista obilna krma, o kateri so vedeli v poljedelskem ministrstvu še pred osmimi dnevi? Drugi ljudje so pač že takrat vedeli, da imamo letos v Avstriji — pa ne le na Češkem — hudo sušo, da že primanjkuje sena in da ga bo še primanjkovalo. Ali če bi bilo zeleno ministrstvo takrat povedalo, da ne ve, odkod bo prišla krma, tedaj ne bi bilo moglo

s svojimi obljubami mazati ljudstvu medu okrog ust, tedaj ne bi bilo moglo prerokovati, da se bomo brez argentinskega mesa zredili kakor bavarski pivopivci, tedaj se sploh ne bi bilo moglo zamolčati, da je uvoz prekomorskega mesa vsaj za enkrat edino sredstvo zoper pomankanje ljudskega živeža.

Če so vse Gautscheve obljube tako čvrsto utemeljene, tedaj — lahko noč!

Klerikalizem, liberalizem in socializem.

Slovenci smo čuden narod. Vedno pripovedujemo, da moramo v politiki delovati po načelih, primernih našim lastnim razmeram, ter da vsled tega ne moremo in ne smemo tako postopati kakor drugi narodi. Vzroka tej zahtevi, pravega vzroka, še nihče ni povedal, dasi se je mnogo govorilo, da smo majhen narod, da je naša kultura še mlada in kar je še več podobnih fraz. Vzlic tem trditvam pa vendar vidimo, da se razvijajo politične stranke pri nas prav tako kakor pri drugih narodih, kvečjemu da pricapljam tudi v tem oziru radi nekaj let za sosedi.

Prav kakor drugod je bilo tudi pri nas vse politično življenje dolgo razdeljeno v dva tabora: Liberalni in klerikalni. Obe stranki sta se sicer odevale posebej tudi še z belomodrordnim plaščem in radi kričali „Bog in narod“, vendar pa za narod nikdar nista storila ničesar. Se pred tem je bil „ves narod en tabor.“

Nikakor nečemo tajiti, da je bila narodna ideja v Slovenceh, kakor v Slovanih sploh, nekdanj mogočna. In bil je tedaj tudi za njo čas. Umevno je tudi, da se je slovenski narod v svojih mladeniških letih za to, kar imenujemo ideale, bolj razgreval, kakor je bilo za praktično življenje potrebno. Saj je doba mladosti res doba entuzijazma in kako bi zamerili narodu mladeniču, da vpliva na njega najbolj doneča pesem, vihrajoča zastava in gromka beseda? — A te zunanosti, katere človeški um po njegovi naravi razvema, vendar same niso plodne, od njih nam ni pričakovati sadu. Za življenje je potrebno delo in nikakršni idealizmi nam ne nadomestijo resnega dela. Rožice in vijolice v vrtu in na polju nas vesele, a potrebnejše kot one je žito in sadje.

Prišel je tudi za slovenski narod čas, ko je sezul otroške čevljičke in glej! Ko se je hotel oprijeti dela, je moral spoznati, da smo tudi Slovenci ljudje kakor drugi, da nam ne kaže in nam ni mogoče sezidati okoli slovenskih krajev kitajskega zidu, kateri naj bi nas ločil od drugih zemljah in od drugih narodov. Kar je vplivalo na razvitek vsega ljudstva, je postalo meročajno tudi za nas. Kakor drugod

sta se porodili tudi pri nas — liberalna in klerikalna stranka.

V letih okoli in po osemindesetem je bil liberalizem za vso Avstrijo res ideal. Svoboda! Kako je ta beseda oživljala v težki jarem vklejane, trpinčene narode! Svoboda! — Ves svet jo je pričakoval, nadejal se je od nje rešitve. No, liberalci, ki so presadili to zlahtno rastlino v svoje grede, niso nikdar vedeli, kaj je res svoboda. Zahtevali so jo pač — za sebe in za svoje blagajnice. Narod pa, ki je za njo svojo kri prelival, so podlo izdali, narod, ki je šel za buržoazijo na barikade in v ječe, ni nikdar očutil svobode in njenih plodov. Narod propada v gmotni bedi, v katero ga je pahnil malik našega časa — kapitalizem!

A klerikalizem? On se je boril proti liberalizmu, ne zaradi njegovih grehov, temveč zaradi svoje lastne koristi. Klerikalizem je ugonabljal vselej in povsod svobodo, če je le mogel. Ljudska zgodovina je polna strahot, katere je klerikalizmu vpisati na rovaš. Njegovo glavno stremiljenje je nadvlada duhovščine v vseh javnih zadevah, njegova vroča želja je obnovenje tistih časov srednjega veka, ko „grmade so svete plamtele“. Zato hoče dobiti klerikalizem državo in šolo v svoje roke in vsa njegova borba je naperjena glavno proti napredku in omiki.

V boju, ki se je vnel med liberalizmom in klerikalizmom, od katerih je zmagoval sedaj ta, sedaj oni, je pa vedno trpel narod, na katerega ne ena stranka ni mislila. A glej! Nekega dne se je povsem naravno porodila vsled prežalostnih razmer, v katerih se nahaja delavno ljudstvo, nova ideja: Socializem!

Vsi ljudje smo enaki, vsem pripadajo enake pravice, vsi morajo izpolnjevati enake dolžnosti. Vsi morajo delati, ker brez dela nihče ne more živeti. Za delo pa mora tudi vsakdo dobiti pravično plačilo. To je bila podlaga znanstvenega socializma, kateri je bil kmalu prestavljen tudi na politično polje.

Ideja je prišla tudi k nam. Saj smo tudi mi trpini — cel narod trpinov! In tlačeni sloji so se je jeli oklepati, ker so spoznali, da je v njej rešitev. Stare stranke so pa vzrojile, kajti tudi one so spoznale, da jim postane socializem nevaren, čim ga narod spozna. In zato ga pobijajo z vsemi sredstvi, katerih so se v korumpirajočem boju privadili. Zato ga obrekujejo in grdiijo in tako ga mislijo zatreti.

Zaman! Socializem mora izvršiti zgodovinsko nalogo in izvršil jo bo. On mora rešiti trpine iz okov gmotne bede, on mora priboriti pravice vsem ljudem. Socializem je ideja trpinov in zato je njegova zmaga gotova.

Od nas samih pa je odvisno, kdaj da zmaga. Prej ko se ga vsi oklenemo, prej pride solnce tudi pred naša vrata.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

To je moja znanka, Ana ji je ime . . . Vesela svoje izmišljotine je poškilila na resno in strogo obličje Sofje.

— Bog daj! — je dejal Ribin mrko, ji stisnil roko in se priklonil Sofji; potem je nadaljeval: — Ne laži, tu nismo v mestu, tu ni treba laži! Sami ljudje naše vrste smo . . .

Jefim je za mizo pozorno opazoval tujki in tiho zaspeval nekaj svojima tovarišema na uho. Ko sta se ženski približali mizi, je vstal in se jima molče priklonil; njegova tovariša sta obsedela, kakor da ne bi bila opazila gostov.

— Tu živimo kakor menihi! — je dejal Ribin in potrkal Vlasovko po rami. — Nihče ne prihaja k nam; gospodarja ni doma, gospodinjo so prepeljali v bolnico, in sedaj sem jaz nekak oskrbnik . . . Sedita za mizo. Ali se vama poljubi čaša čaja? Jefim, stopi po mleko!

Jefim je počasi odšel v kočo, romarici sta sneli z ramen nahrbtnika; eden od fantov, visok in slok, je vstal izza mize in jima pomagal, drugi, kosmat in zajeten, je zamišljeno položil komolce na mizo, gledal na ženski, česal si glavo in tiho žvižgal.

Težki vonj po sveži smoli se je zlival z dušičnim duhom gnijodega listja in vrtel glavo.

— Tega kličejo za Jakopa, — je dejal Ribin pokazavši na visokega fanta, — a ta je — Ignacij . . . No, in kaj je s tvojim?

— V ječi je! — je vzdihnila mati. — Že spet v ječi? — je vzkliknil Ribin. Ali mu tako močno ugaja, kaj? . . .

Ignacij je obmolknil, Jakob je vzel materi palico iz rok in dejal:

— Sedi, stara . . .
— Kaj pa vi? Sedite! — je dejal Ribin Sofji. Molče je sedla na rob hloda in pozorno ogledovala Ribina.

— Kdaj so ga odvedli? — je vprašal Ribin in zmajavši z glavo vzkliknil: — Sreče pa nimaš, Nilovna!

— Kaj za to!
— Hm? Ali se privadiš?
— Tega ne, a vidim, da brez tega ne gre!
— Tako! — je dejal Ribin. — Pripoveduj . . .

Jefim je donesil lonec mleka, vzel z mize čašo, jo splahnil z vodo in nalivši vanjo mleka jo je porinil pred Sofjo pozorno poslušajoč materino povest. Gibal se je tiho in oprezno. Ko je mati končala svojo kratko povest — so vsi molčali za hip. Ignacij, ki je sedel za mizo, je z nohtom začrtaval na deske vzorce. Jefim je stal vzad za Ribinom in se s komolci naslonil na njegove rame, Jakob se je naslonjal na hlood, sklenil roke in prsih in sklonil glavo. Sofja je izpod čela ogledovala kmete . . .

— Da-a! — je medlo in mrko dejal Ribin. — Tako daleč smo že . . . da kar odkrito . . .

— Če tu napravimo tako parado, — je dejal Jefim in se mračno nasmehnil, — nas kmetje pobijejo do smrti!

— Tako je! — je potrdil Ignacij in prikimal z glavo. — Ne, v tovarno pojdem, tam je vseeno boljše . . .

— Obsojen, praviš, da bo Pavel? — je vprašal Ribin.

— To je gotovo . . . — je dejala mati. — In kakšno kazen mu prisodijo . . . nisi slišala?

— Prislilno delo ali pa dosmrtno pregnanstvo v Sibirijo . . . — je tiho odgovorila.

Vsi trije fantje so jo naenkrat pogledali, a Ribin je povsod glavo in počasi vprašal:

— Ali je znal, kaj mu grozi, ko je vpri-zoril vso stvar?

— Ne vem . . . gotovo je znal . . .

— Znal je! — je glasno dejala Sofja.

Vsi so obmolknili, kakor da bi bili zmrznili v hladni misli.

— Tako! — je nadaljeval Ribin mrko in važno. — Tudi jaz mislim, da je znal. Brez prevdarka bi se ne bil lotil stvari. Pavel je resen človek. Ali ste videli, otroci, kaj takega? Natanko je vedel, da ga lahko nataknejo na bajonet in da mu naprtijo ječo, in vzlic temu je šel naprej. Moral je in je šel. In če bi mati ležala na cesti, stopil bi preko nje in šel naprej . . . Ali bi bil šel preko tebe naprej, Nilovna?

— Vsekako! — je dejala mati, vzdihnila težko in se ozrla naokolo. Sofja ji je molče pogladila roko, srdito je namrščila obrvi in gledala Ribina nepremično.

— To je človek! — je dejal potihom in oplazil vse s svojimi temnimi očmi. In znova

je šestero ljudi molčalo. Nežni solnčni žarki so viseli v zraku kakor zlati trakovi. Nekje v bližini je zakrakala vrana. Mati se je ozirala naokolo vsa iz sebe ob bridkih spominih na prvi maj, na sina in na Andreja. Na mali, tesni ravnici so se valjali razbiti lonci izpod katarne, izruvani štori so se ščeperili, žaganje se je treslo. Hrasti in breze so se gosto gnetli okolo ravnice, neopazeno so se pomikali vse bližje, kakor da bi hoteli streti in uničiti vso to nesnažno šaro, ki jih je žalila. In uklenjeni v nepremično tihoto so metali na zemljo temne, tople sence.

Naenkrat je stopil Jakob vstran in zamahnil z glavo je suho in glasno vprašal:

— Ali pošljete naju z Jefimom zoper te?

— Zoper koga pa? — je odgovoril Ribin čemerno. — Z našimi rokami nas davijo . . .

— Vzlic temu pojdem k vojakom! — je tiho in odločno izjavil Jefim.

— Kdo pa ti brani? — je vzkliknil Ignacij. — Pojdi! Samo kadar boš name streljal, meri v glavo . . . Glej, da me ne pohabiš, ubij me na mah!

— To sem že slišal! — je rezko zakričal Jefim.

— Počakajte, otroci! — je dejal Ribin in počasi vzdignil roko. — Poglejte — žensko! — je rekel in pokazal na mater. — Sin njen je gotovo izgubljen . . .

(Dalje.)

NOVICE.

*** Klerikalec — politični krivopri-sežnik.** Junija meseca lanskega leta sta se sprla v Ostermethingu na Gorenje Avstrijskem okrajni šolski nadzornik Huber in nadučitelj Fürböck v pričo klerikalnega predsednika krajnega šolskega sveta Krallerja. Huber je v prepiru udaril s pestjo po mizi in kričal nad nadučiteljem: „Se niste v pokoju, še vas imamo v rokah, do krvi vas bom preganjal. Četudi ste star mož, ne boste dobili niti vinarja pokojnine in s sramoto boste odrinili iz Ostermethinga; to zasluži taka zavržena, podla duša“. Pred okrajnim sodiščem kot priča zaslišan pa je Kraller trdil, da nadzornik ni psoval in da ni s pestjo udaril po mizi. Ker ga je postavila cela vrsta drugih prič na laž, je bila zoper njega uvedena kazenska preiskava zaradi krive prisega. V preiskavi je priznal, da je Huber rabil besede, ki jih je citiral nadučitelj Fürböck, in je bil v petek obsojen na šest tednov težke ječe.

*** Napad v brzovlaku.** Iz Arada poročajo: Na brzovlaku Budimpešta-Kronstadt so napadli stiri možje konjskega trgovca Štefana Hugyeceza. Napadalcu so ga s pomočjo v kloroformu namočene cunjice omamili in mu potem ukradli denarnico s 24.000 kron, zlato uro z verižico in več drugih dragocenosti. Na postaji Pjtski se je mož prebudil in ovadil stvar orožništvu. Enega od zločincev, znanega mednarodnega tatu Desiderja Scheiber so že prijeli.

*** Zandarske puške.** V kraju Algyó so se pri neki zabavi stekli kmečki fantje. Ko je hotel orožnik Desider Kiss posredovati, so navali fantje nanj s klicom: „Ubijmo ga!“ Orožnik je rabil orožje: enega napadalca je ustrelil, štiri drugi so težko ranjeni.

*** Roparski umor.** Nadzornik ustje-tepliške železnice, Karl Tucha je bil 28. t. m. ponoči ob izletu pri Sebastianbergu umorjen in oropan. Sum leti na saškega carinskega uradnika Bayera iz Lipskega, katerega so zaprli.

*** Podrobnosti o nemiru v Verbiraju.** Poročali smo že, da so zdravstvene odredbe z ozirom na zelo razširjeno kolero naletele na velik odpor sicilskih in kalabrijskih kmetov, ki žive še dandanes v srednjeveški temi nevednosti in predsodkov. Višek je dosegla razburjenost v Verbicaru, majhnem gorskem gnezdu, kjer se je spremenil odpor kmetov v prave bitke. Pred nekaj dnevi je prišel tjakaj iz Cosenze okrajni fizik z vojaškim lazaretom in oddelkom strežnikov „Rdečega križa“, da kolikor mogoče hitro ukrene vse potrebno zoper epidemijo. Župan, katerega oče je bil l. 1857. padel iz podobnega razloga kot žrtve zanemarenih in podivjanih običajev, jo je takoj popihal; na ukaz kosenskega prefekta se je pa vrnil in je pridno podpiral z občinskim tajnikom in uslužbenici naporno delo okrajnega fizika. Mrtvece, ki so gnili po zapuščenih hišah, so pokopali, okuženi vodovod so zaprli, napravili so nov vodovod in postavili trg z živili pod strogo nadzorstvo vojaškega zdravnika. Zdravstvene razmere so se vsled tega izboljšale, da bi bil v nekaj dnevih zopet stari red in zdravje v vasi. 27. t. m. se je pa naenkrat zbralo več sto kmetov na cerkvenem trgu in so se navalili s klici: „Dol z županom! Dol z zastupljenjenci!“ na občinsko hišo in jo zapalili. Usluženca Amoroso, ki je hotel divjakom preprečiti vhod, so ubili s sekuro. Župan je pobegnil. Drhal je nato udrla na brzovlaku, potrgala žice, razdejala Morseev stroj in stikala za uradnikom, ki je pa še ob pravem času skočil skozi okno na vrt, kjer so ga skrili domačini. V tistem hipu, ko je drhal zapustila brzovlaku, ji je stopil nasproti

policijski poročnik s tremi orožniki. Orožniki so oddali tri salve, na kar je množica zbežala na vse strani. Še isti dan je prispelo iz Cosenze 80 orožnikov, stotinja pešcev, državni pravdnik in preiskovalni sodnik. Petdeset kmetov so zaprli. K uporju jih je baje naščuval neki menih.

*** Ženski izgredi vsled draginje.** Med delavskim ženskim severnofrancoskih mest kakor Lille, Charleville in Valenciennes je nastalo, kakor smo že poročali, živahno gibanje proti neprestanemu podraževanju živil, ki jih prinašajo v mesto okoliški kmetje in kmetice. Zlasti občutno se je podražilo maslo, jajca, mleko in meso. Da napravijo konec tej draginji, so priredile ogorčene gospodinjke preteklo soboto in nedeljo pravcate demonstracije po ulicah in trgih. Korakajoč po trgu v belih in modrih predpasnikih so popevale marseljezo s predelanim besedilom, dejali bi „kuhinjsko marseljezo“ in so kričale proti prihajajočim kmetom: „Po petnajst soldov! Po petnajst soldov!“ Na več krajih je prišlo do pravih izgredov in spopadov. Tako so obkolile rezkačene ženske v mestu Maubenge neko kmetico, ki je prinesla nič hudega sluteč na trg 30 do 40 funtov masla. Ker ni hotela prodajati po petnajst soldov (t. j. 7.50) funt, so ji ženske siloma izpraznile jermas in ji metale po 15 soldov za funt v predpasnik. Na drugih krajih so bile demonstrantke še bolj hude. Zbijale so kmetice jermase z glave in po mandrale z nogami jajca, ki so se razsula po tleh. Orožništvo je na mnogih krajih posredovalo in prijelo več gospodinj, ki so dajale duška svojemu ogorčenemu sreč. Voditeljica tega gibanja je madam Gallois, ki je izdala parolo, da si morajo ženske same pomagati. Madam Cambray je sestavila točen popis zaslužbe in izdatkov, ki jih ima malomestna družina in je pri tem prišla do zaključka, da se ob takih okoliščinah ne da shajati. Tudi prodajalke sadja so prizadete od tega gospodinskega gibanja. Ponekod je prišlo do pravih smešnih prizorov. Tako so ženske obkolile staro kmetico, ki je prodajala slive po 6 soldov, dočim so jih ženske hotele imeti po 4 solde. Končno pa se je morala le vdati sili in je žalostno vzkliknila: „Nate jih po štiri solde, ali Jezus Nazarenski se bo že maščeval nad vami!“

*** Zagoneten umor v Spandavi.** V Spandavi se je izvršil 27. t. m. ponoči zagoneten zločin. Dva berlinska kolesarja sta našla ob cesti žensko truplo s prestreljeno glavo. Spoznali so v njem ločeno ženo Mino Wolschke. Zločince še niso našli.

*** Nesreča vsled eksplozije.** V Orange so 29. t. m. po starodavni navadi žgali ob rimskem slavoloku kres, pri čemur sta dva možnarja eksplodirala. Ena ženska in dva otroka sta ubita, a tri osebe so težko ranjene.

*** Železniški karambol ob prisotnosti nemškega cesarja.** Iz Lübecka pišejo 28. t. m.: Zadnje noč, ko se je cesarski vlak pravljajal na odhod, se je dogodil na tukajšnjem kolodvoru karambol, ki je bil tako močan, da je bilo več oseb poškodovanih. Cesarski posebni vlak je prispel na kolodvor ob 11. in bi se imel ob 12. odpeljati proti Stettinu. Stal je na drugem železniškem tiru. Na četrti železniški tir je prispel ob 11. travemündski vlak. Ob 12. prihaja eutinski vlak. Postajni uradnik, ki bi bil moral narediti prostor temu vlaku, je pa pozabil na dotičnem tiru tri vozove. Ob polnoči so se asistentje menjali. Uradnik, ki je imel službo čez polnoč, je vprašal uradnika, ki je bil v službi do polnoči, če je železniški tir za eutinski vlak prost. Če mu je le-ta to potrdil, je dal signal za prosto vožnjo. Eutinski vlak se je zaletel v vozove in jih

skoro popolnoma razdejal. Pokanje vozov in odmev je spravil potnike v veliko paniko. Karambol je bil tako močan, da je zadnji voz eutinskega vlaka skočil s tira in je bilo okolo 80 ljudi lahko ranjenih.

*** Usodna panika v ruskem samostanu.** V samostanski cerkvi Athos Uspenski ob vznožju Beš-Taus je vzkliknil 28. t. m. nekdo med službo božjo, „Strop se podira!“ V veliki zmešnjavi je vse planilo k vratom. V veliki gneči je bilo pohojenih sedem ženskih 20 oseb pa je bilo ranjenih.

*** Pod Canalejasovo „radikalno“ vladno na Špankem.** Španski sodr. Fabra Rivas piše v pariški „Humanite“: Po ustrelitvi svobodomisleca Franciska Ferrera v Barceloni, po onem mogočnem, silnem potresu, ki ga je povzročilo mednarodno protestno gibanje, po odsložitvi klerikalca Maure je pričakovala vsa Evropa, da krene Španija na pot civilizacije. Prišel je ministrski predsednik Canalejas, ki se je delal močno naprednega, a je vse prevaral. Pod njegovo vladno se politični zločini nadaljujejo. Bodisi iz strahu pred močno klerikalno skupino v parlamentu, bodisi iz slabosti tega po istih sredstvih, po katerih so segali njegovi klerikalni predniki. Nedavno je bil usmrčen pomorščak z ladje „Numantia“ vsled nepokorščine. Usmrtili so pomorščaka Sancheza Moyoa ostane pa za vse večne čase temna poga „demokratske“ Canalejasove vlade, kakor ostane ustrelitev Ferrera večna sramota za klerikalca Mauro. Ali Canalejas je bil že doslej gluh za klice po amnestiji političnih kaznjencev iz za zadnjega revolucijskega gibanja, katerih je samo v barcelonskih ječah 29! Ti ljudje so zaprti zaradi „zločinov“, izvršenih z besedo ali pa s tiskom. Devetindvajset ljudi je obsojenih skupaj na 225 let ječe! Med obsojenci so: karikaturni Sagrista, obsojen zaradi treh ris na 12 let, profesor Castella Sanabra, obsojen na 6 let za to, ker je svojim dijakom citiral posamezne odstavke iz spisov anarhista Malata, časnikar Trinidad Alted, obsojen na 9 in pol leta zavoljo člankov, objavljenih v barcelonskem republikanskem časopisu, časnikar Diaz de los Reyes, obsojen na 34 (!) let zavoljo člankov v barcelonskem časopisu „La Rebelia“. A poleg teh je še cela vrsta obsojencev iz avgustove revolucije 1909, na primer delavec Torroella, obsojen na 40 (!) let, Creus na 24. Arderius na 20 in Serra na 29 let! V barcelonskih ječah tiči še 8 oseb zavoljo generalne stavke in cela vrsta drugih; v Madridu je bil obsojen slep berač, ker je prepeval kuplete o armadi, nekdo drug je bil obsojen, ker je zaklical: Živela republika! Zavoljo zadnjega antimilitarističnega gibanja so zaprti sdr. Garcia, Cortes in Adrian Gastia, obtoženi antimilitarističnih izrekov na ljudskih taborih v Madridu in Barceloni. Poleg teh kratkih obsodb, je preganjanje naprednega časopisja na dnevnem redu. Tako je pod „napredno vladno Canalejasa in skozinskozi klerikalnega kralja Alfonza XIII. Dasi uživa Alfonz visoko civilno listo, si je moral vendar izposoditi od sedanjega predsednika poslanske zbornice grofa Romanones dva milijona, a sedem milijonov od nekega nemškega bankirja. Naravno. Zakaj Alfonso živi precej fidelo. Okolica kralja silno vpliva na Canaleja. Ta človek, ki je prinesel seboj dobro voljo, je popolnoma podlegel vplivu dvorne kamarile. Španija podvzema veliko vojno akcijo v Maroku, osvaja si maroško vas za vasjo, medtem pa se iz

Španskega vsled gladi izseljuje na tisoče ljudi v Južno Ameriko. Španija je danes v marsičem podobna Portugalski pred letom dni. Alfonso XIII. — na Portugalskem Carlos, Franco — Maura, v resnici prav mnogo podobnosti. Špansko ljudstvo je preganlo Mauro, mogoče se mu posreči odstraniti tudi Canalejasa. Če pade Canalejas, se tudi Alfonso XIII. lahko napravi na pot.

*** Top za uničevanje zrakoplovov.** Iz Washingtona poročajo, da so napravili pri Indian Head več poskusov s topom, ki so ga konstruirali za uničevanje letalnih strojev. Uspehi so bili „zadovoljivi“. Pri petnajstih poskusih do 18.000 čevljev višine in ob vzpetosti 85 stopinj so dosegli s sigurnostjo cilj do 10.000 čevljev višine. Streljanje je bilo „povoljno“, le priprave za boljše opažanje cilja se morajo še „izpopolniti“.

*** Ukradena slika — humoreska.** V Parizu se ravnokar mnogo govori o francoskih humoristih Maksu in Aleksandru Fischerju, ki sta že pred več leti opisala v humoreski „L'Envoi Nr. 5231.“ tatvino „Mona Lize“. V njej pripovedujeta, kako ukradeta dva lopova Lionardijev umotvor v Luvru. Ost humoreske se pa ne obrača proti zanikni straži v Luvru, ampak proti jury (izg. žiri) jesenskega salona. Uzmoviča rastavita namreč ukradeno „Mona Lizo“ v salonu, kjer je pa nihče ne spozna. Jury jo sprejme brez ozira na njeno vrednost, ker je v salonu še več metrov nepokrite stene. Tudi kritiki se izražajo o Lionardiju kot o začelniku srednje vrste. Slike ne kupi nihče. Ko sta jo tata že nameravala odnesti, pride neki Anglež, ki spozna „Mona Lizo“ zato, ker je iz Luvra (če bi bila iz britškega muzeja, je ne bi poznal), in plača za njo milijon frankov. Lopova obišeta nato še enkrat Luvr. „Morala sva preživeti malo presenečenja“, končuje povest. „Časopisje ni niti z besedico omenilo, da je izginil Lionardijev umotvor. Nočem opisovati najinega začudenja, ko sva prišla v dvorano v prvem nadstropju. Na steni, ki sva jo pred dvema mesecema razgledala, je visela slika. Okvir je bil še skoro nov, slikarja še precej sveža. Skoro sva izgubila zavest. Pred sliko je klicala gruča obiskovalcev: „Krasno! Mona Liza! Lionardo da Vinci! Ta je vredna najmanj milijon frankov!“

Ljubljana in Kranjsko.

— Našim naročnikom naznanjamo, da smo priložili današnji številki lista poštne polonice za obnovitev naročnine. Naročnino je vedno plačati naprej, kdor pa je zaostal in bi ne poslal naročnine do 5. septembra t. l., temu ustavimo list brez vsake izjeme. Kdor ima za plačano, naj shrani položnico za prihodnjico!

— Vse prijatelje našega lista prosimo, da posvete zadnje dni v mesecu neumnemu delu za „Zarjo“. Vsak mesec nam mora dovesti novih naročnikov. Uresničiti se mora parola: Vsak delavec bodi naročnik delavskega glasila!

— Mnogi zastopniki poljskega plemstva so poleg škofov in nadškofov, fajmoštrov in kaplanov krasili poljski „katoliški shod“ v Przemyslu. Z očitno slastjo pripoveduje in ponavlja to naš „demokratski“ „Slovenec“ iz „Katoliške Tiskarne“, pa našteva grofa Badenja, grofa Stanislava Tarnowskega, kneza Sapicha, knezino Czartorysko. Grof Tarnowski je bil častni predsednik, knez Ladislav Sapicha je bil pravi predsednik. Res, aristokraciji je bil ta „katoliški“ shod in lahko si mislimo, kako so se „odposlanci krščanske socialnih delavcev“ čutili počaščene v tej visoki družbi. Slovenci nismo tako srečni, da bi imeli polno knezov, grofov in baronov, dasi je dosti takih,

Jezuitje.

Jezuitski red je v organizaciji hirarhije katoliške cerkve velike važnosti. On daje tej hirarhiji elitne vojake. Ta red dela danes še živo v dosegu svojih namenov in socijalizem ga najde povsod na svoji poti. Dobro, da se pove, kaj je jezuitki red. Ker je celo „Slovenec“, priznal zgodovinarja Angleža Tomaža Macaulaya a kot precej objektivnega, naj citiramo, kar piše on o jezuitih: „Nobena verska družba ni imela toliko izbornih mož, nobena ni raztegnila svojega delovanja po tako velikem delu sveta in v nobeni ni bilo toliko polne edinosti mišljenja in izvrševanja. Ni ga bilo kraja na zemlji, ne steze spekulativnega ali praktičnega življenja, na kateri ne bi bilo najti jezuitov. Bili so svetovalci kraljev. Razbistrovali so latinska pisma in izdali so cele bukvarne; polemika, kaznistika, zgodovina, razprave o optiki, algebre in oči, izdaje cerkvenih očiakov, madrigali, katehizmi in obrekovalni spisi so bili zastopani v duševnih proizvodih teh mož. Višja izobrazba mladina je bila skoraj vsa v njihovih rokah in vodili so jo z veliko spretnostjo. Našli so pot, po kateri se pride do duševne izobrazbe, ne da bi se duh emancipiral. Njihovi sovražniki morajo priznati, da niso imeli para v vodstvu in vežbanju duha mladine. Povrh tega so gojili z vztrajnostjo in ljubeznijo umetnost govornišva, posebno na leci in sicer z uspehom. Še z večjo pridnostjo in

večjim uspehom so bili delavni v spovednici. V katoliški Evropi so vedeli za tajnosti vsake vlade in skoraj vsake višje stoječe familije. Hodili so iz ene protestantske dežele v drugo v nebrojnih oblikah: Kot veseli, lahkoživni kavalirji, kot navadni kmetje, kot puritanski pridigarji. Prišli so v dežele, v katere ni pripeljala prej nikogar ne trgovina, ne radovednost. Bilo jih je najti v oblekah mandarinov kot paznike zvezdarne v Pekingu, med divjaki Paragvaya učeče divjake z motiko v rokah začetke kmetije, Ali kjerkoli so bivali in karkoli so delali, njihov duh je bil isti: Neumorno skupno delo za skupno stvar in brezpogojna ubogljivost napram centralni oblasti. Needen med njimi si ni izbral sam svojega stanu, ne svojega domovanja. Ko ima jezuit ob polarnem krogu ali ekvatorju stanovati, ali vse življenje v vaticanu rude urejati, ali rokopiše prebirati, ali nagim barbarom razlagati kako grdo je jesti človeško meso, za to se on ni brigal, to vse je prepuščal v vsej ponižnosti drugim. Če so ga v Limi potrebovali je bil s prvo odhajajočo ladjo na antilatiškem oceanu, ako so ga v Bagdadu potrebovali, se je s prvo karavanom vlekel skozi puščavo. In če mu je prišel klic, da mora v kraj, kjer si je manj življenja svest kakor volk, kjer velja za hudodelstvo, ako ga kdo prenoči, kjer so mu kazali na razgled postavljene glave njegovih redovnih bratov, česa se ima nadjati, je šel brez ugovora, brez strahu v svojo usodo.

Ta heroični duh med jezuiti še ni ugasnil. Ko je prišla v našem času strašna bolezen v Evropi, ko je bojazan pred njo v nekaterih mestih trgala vse družbinske vezi, ko so posvetni duhovniki zapustili svoje očete, ko ni bilo zdravniške pomoči z zlatom naplačati, ko je najmočnejše naravne nagone ugasnila ljubezen do življenja: Tudi tedaj je stal jezuit ob postelji reveža, katerega so biskup in župnik, zdravnik in postrežnik, oče, mati zapustili in nagibal se je k zastrupljenim ustam, da ujame zadnje besede spovedi, pokazuj. č umirajočemu sliko umirajočega odraslenika.

Ali s čudavredno strpljivostjo, nesebičnostjo in požrtvovalnostjo, po kateri se je ta red odlikoval, so pa bile združene tudi velike nenečednosti. Ni se neresnično trdilo, da ga je izredna krepost duha, vsled katere jezuit ni maral za udobnost življenja in ni dosti štel svojega življenja ter svobode, delala tudi nepoštenega, neusmiljenega, da mu je bilo vsako sredstvo v dosegu njegovih smotrov, v korist njegovega veroizpovedanja dobro in da je le prepogostoma v koristih vere videl koristi svojega reda. Trdilo se je, da se najde lahko v vseh najgrših komplotih, o katerih spričuje zgodovina, jezuitska roka, da je jezuit stanoval v vseh najnevarnejših krajih najnevarnejši so vražnik svobode in v drugih občenega reda in miru. Zmage, s katerimi se hvali, da jih je privojeval v prid cerkve, so po spričevalu ve-

likih mož te cerkve bolj navidezne nego istinite. Z velikim uspehom je spravljal ta red svet pod oblast katoliške cerkve, ali to je delal s tem, da je krojil cerkvena določila, kakor jih je ravno rabil. Pravi, da je veliko ljudi spreobrnil, ali drugi pravijo, da spreobrnenjem zakrival pravo vero in da je drugim privolil uklanjati se starim bogovom, da se izognje preganjanju, če so le na tiem zmolili očenaš. Tako se ni ravnalo samo v ajdovskih deželah.

Ni se bilo čuditi, če so drvili ljudje iz vseh, tudi iz najvišjih stanov k spovednicam jezuitov, ker nihče ni zapustil teh spovednic nezadovoljen. V njih je vedel ta spovednik vsem prav napraviti. Bil je le toliko strog, da ni pustil hoditi onih, ki so pred njegovim duhovenskim tribunalom klečali, v cerkve dominikancev in frančiskanov. Če je imel jezuit opraviti z resnično pobožno dušo, je govoril najlepši jezik cerkvenih očiakov, ali za one, in ti so najštevilnejši, ki imajo toliko vere, da postanejo nemirni, če so krivično ravnali, pa ne toliko, da bi krivice ne storili, je imel druga zdravila. Ker jih ni mogel od greha odvrti, je gledal na to, da jim je kesanje prihronil. Njegova lekarna je imela raznovrstna mila, zdravila za razne vrste bolnih vesti. Po njegovih redovnikih pisane in po generalih odobrene knjige kaznistike so imele tolažila za hudodelce vseh stanov. Iz njih se uči bankrotnež, kako se skriva brez greha premoženje

ki bi kaj dali za take naslove. Naši katoliški shodi torej tudi nimajo takšnega aristokratskega sijaja kakor oni na Gališkem, kjer vse mrgoli žlahčičev in stančikov. Ali sicer so poljski in slovenski klerikalci čisto enaki in „katoliški“ shodi so švindi tukaj in tam. Kako malo imajo te prireditve opraviti s katoliško vero in kako so namenjene klerikalni politični agitaciji, je kar od začeta pokazal mili škof Polczar, ki je imel prvo besedo, pa mu je bila prva skrb, kako bi napadel socialno demokracijo. Previsokim knezom in grofom ter knežinjam in grofinjam je gotovo govoril iz dna srea. Aristokracija in faršstvo spadata skupaj kakor — no, recimo kakor Jeglič in brošure in če ne bi bil nikomur prišel na misel pregovor, da roka roko umiva, bi si ga morala izmisliti ta dva. Ali kaj je potem s klerikalnim demokratizmom? Kako more potem „Slovenec“ napadati vsakovrstne veleroparje, katerih je med gališkimi žlahčiči kolikor bolh v pasji dlaki? Danes očitati rop, jutri pa ves ginjen sedeti poleg roparja, pa se še bahati: „Dovolil mi je, da sem mu poljubil roko“ — kaj je to mogoče? ... Stari Rimljani so dejali: Če se avgura srečata, se smehljata. Če klerikalci napadajo veleroparje, se veleroparji tudi smehljajo.

— **Za sprejem tržaških izletnikov** se zbera sodrugi iz posameznih okrajev kakor zadnjič na svojih zbirališčih in pridejo potem skupaj na dvorišču v Selenburgovi ulici št. 6. Odtod se odpravljajo na južni kolodvor. Sodeč po poročilih iz Trsta bo udeležba prav velika in že zaradi tega je potrebno, da se tudi ljubljanski sodrugi postavijo na noge in pokažejo. Pozdrav izletnikov bo zopet pred „Narodnim Domom“, kamor se pojde naravnost s kolodvora. Z ozirom na veliko udeležbo, ki se pričakuje, se pomnoži število rediteljev. Gosti na popoldnevni veselici so naprošeni, da ostanejo kolikor mogoče do konca, da sprejmejo izletnike pri odhodu na kolodvor. V jutranji številki objavimo podrobnosti, kolikor bo potrebno.

— **O kupovanju sene molči „Slovenec“** kakor da je izgubil glas in klerikalci se sploh delajo, kakor da ne bi niti slutili, kaj da govori ljudstvo. Pa vendar gre za zadevo, ki bi potrebovala nedvomljivega pojasnila, ne pa takih nejasnih izjav kakor je tista, ki jo je v „Slovenec“ objavila „Gospodarska Zveza“. Kupovanje sene se ne da utajiti. Iz Trnovega pri Ilirski Bistrici nam n. pr. poročajo, da je hotel neki funkcionar „Gospodarske Zveze“ z načelnikom ondotnega konsumnega društva po trnovski okolici in po Podgori kupovat krmo in da sta bila oba precej vsiljiva. Pa tudi drugi domači spekulantni posnemači ta lepi zgled in kupujejo seno in fižol po reški dolini. Ker se že zdaj vidi, da ne bo otave, je čisto gotovo, da bodo kmetje po zimi sami ostali brez krme za svojo živino, ki jo imajo za vožnjo in za poljske potrebe. Beda je pa že zdaj velika, gozd je zaprt in z vožnjo ne morejo ničesar zaslužiti. Ravno s tem pa računajo spekulant, češ v tej stiski bodo ljudje veseli, če dobe par soldov. Ali kaj bo potem, če bodo morali prodati še zadnje živinice? ... Tudi iz drugih krajev prihajajo poročila, da hodijo agentje še vedno po vaseh in hočejo sene. Očitno je torej, da gre za sistematično spekulacijo. Kdor hoče kmetom dobro, naj jih svari, da ne gredo na te limanice.

— **O „Slovenec“** povemo še enkrat, da je lumpovski, falotovski, barabunski list. Imenuje se „katoliško“ glasilo, pa je smrdljiva eunja, žurnalističen bandit, slabši od cestnega tolovaja. Lump ve, da je „socialna demokracija“ splošen izraz, ki nikogar ne legitimira, da bi tožil v imenu socialne demokracije. In zato brizga iz varne zasede svoj smrdljivi strup

pred upniki. Služabnik se uči, kako brez greha svojem gospodu s srebrno opravo lahko uide. Rufijan dobi v njih zagotovilo, da sme krščen človek prenašati pisma zakonskih žensk njihovim ljubimcem. Francoski plemenitaši so dobili od njih sodbu, da je dvoboj dovoljen. Goljuf je dobil toliko prostora, da je zadostil za uničenje pogodb in pričevanj. Zares, če je človeška družba dalje obstajala, če sta življenje in lastnina bila sigurna, se je zahvaliti poštenosti in humaniteti, ki so zadrževali ljudi storiti, kar je družba jezuitov spoznala kot pravo in vestno.

Tako je bilo čudno dobro in hudo spojeno v značaju teh slavni redovnikov, pa ravno v tej mešanici je tajnost njene velikanske moči. Le hinavske narave ne bi mogle priti do take premoči; tudi strogi moralisti ne; le možje, ki so odkritosrčno bili navdušeni in so s to navdušenostjo stremili po velikem smotru in ki niso bili izbirčljivi v sredstvih, so zamogli pridobiti tako moč.

Tako Macaulay. Ali so jezuitje še tega duha in teh lastnosti tega ne bomo razmotrivali. Ali na Slovenskem jih imamo, tu imajo svojo šolo, katera se spozna v boju naših klerikalcev proti neklerikalcem. Vse je dobro v dosegu njihovih namenov, tudi prijateljski objemi. S to šolo ima tudi socializem opraviti. V ženstvu se bo najhujše zasledile njihovo delo.

zoper socialno demokracijo pa ponavlja barabonsko laž, da je bila socialna demokracija pri volitvah podkupljena od sladkornega kartela. No, če se falot dela, kakor da bi smel po pravici trditi kaj takega, tedaj bi moral vendar vedeti, kdo je dobil podkupnino. „Socialna demokracija“ — to ni nič. Socialna demokracija je nekaj tako splošnega, da se ne more podkupiti. Če torej „Slovenec“ kaj ve, naj pokaže svojo korajžo, pa naj pove imena. Torej na dan z imeni „katoliški“ junak! Pa poskusi svojo falotovsko trditve dokazati pred porotniki. Zakaj kdor si upa take gorostasne trditve brez dokazov — ne izreči v razburjenosti, v nagli jezi, ampak hladnokrvno zapisati in jih pustiti na papirju, je obsojen. List, ki se na tako podoben način „bojuje“, ne zasluži družega nič kakor pljunek.

— **Mesno vprašanje** prihaja nedvomno v kritičen štadij. Klerikalci, ki so nekaj časa sleparili na vse kriplje, so obmolknili in pozna se jim, da bi jim bilo najljubše, če bi se sploh ne govorilo o pomanjkanju in o argentinskem mesu. Ali ljudstvo ne more molčati in tam, kjer vendar molči, je molk morda nevaren od najglasnejšega kričanja. Kjer se oglašajo, se pa slišijo glasovi, katerih „merodajni faktorji“ v Avstriji že dolgo niso bili vajeni. Nezadovoljnost ni le med delavstvom. Srednji stanovi so že tako razburjeni, da sklepajo resolucije, polne neprijetne jeze. Trgovski gremiji in podobne zmerne organizacije, ki so bile od nekdaj ponosne na svojo hladno kri in obzirnost, govore z vladno kakor „puntarji“. Posebno značilna je v tem oziru resolucija iz Linca, ki smo jo že včeraj na kratko omenili. Danes imamo pred seboj celo resolucijo, ki je vredna, da se ponatisne. Glasi se:

„Splošno je znano, da vlada v Avstriji draginja, kakršne že ni bilo, kar pomni ljudje Zlasti mesne cene so dosegle tako višino, da si le še dobro situirani ljudje oh delavniških privoščijo nekoliko mesa, siromašnejše prebivalstvo se ga že davno celo ob nedeljah odreka. Pričakovati je vrhunja, da se sedanje nedosežne cene še bolj zvišajo (po vsej državi!) V parlamentu so stranke in močje, ki so se usmili trpečega ljudstva, podali predloge za odpomoč. Močje in stranke pa, ki vlečejo korist iz strašne bede ljudstva, so znale pokopati te predloge. Trdili so celo, da je v Avstriji dovolj živine in mesa ter da se cene le umetno privijajo navzgor. Pri tem pa so pozabili, da so sami oziroma njih zahtevniki tisti, ki povzročajo privijanje cen. Vlada sicer obljubljuje pomoč, ne stori pa v tej stvari nobenega koraka, ampak še ščiti te gospode. Prebivalstvu je čisto vseno, kako se pomaga, ampak meso mora sem, in sicer prav hitro, ker ne gre, da bi široke množice stradale zaradi koristi maloštevilnih posameznikov. Ne prosimo, ampak zahtevamo: Nemudoma pomoč z uspešnimi sredstvi v tej veliki stiski. Če je vzrok umetno podraževanje, naj se zoper krivce, če so visoki ali nizki, z vso strogostjo porabi \$ 482 in 483 kaz. zak., ker se je vsled sedanjega položaja bati ne le resne kršitve javnega reda in miru po velikih mestih, ampak katastrofe z najhujšimi posledicami po vsej državi.

Tako pa ni samo v Lincu. Iz vseh krajev prihajajo enaka poročila. In pri nas, v Ljubljani, v Trstu itd. ni nič boljše. V marsikaterem oziru je še slabše. Tako n. pr. je v Ljubljani zelenjad, sadje itd. dražje kakor na Dunaju, da si ja Kranjsko agrarna dežela. Pa tudi ni upanja, da bi se položaj zboljšal. Zelnje ni uspelo, fižol ni obrodil, krompirja ne bo. Kaj naj potem je delavsko ljudstvo? Resolucija linskega gremija ima prav: Bati se je katastrofe z najhujšimi posledicami po vsej državi. Vladi bi vsaj kravali, o katerih poročajo iz drugih dežel, lahko odprli oči. Zakaj agrarci in klerikalci, ki se tembolj debele, čimbolj ljudstvo hujša, jih ji ne bodo.

— **Osnednji odbor „Vzajemnosti“** ima sejo v četrtek dne 31. avgusta to čeno ob 8. v pisarni pogrebne družbe na Reslovi cesti št. 22. K seji so vabljeni tudi vsi odborniki podružnic, zaupniki iz Ljubljane in okolice. načelniki strokovnih organizacij, kakor tudi vsi tisti sodrugi, ki so se priglasili za reditelje za 3. t. m. in ki radovoljno sprejmejo na ta dan kak posel. — Udeležite se zanesljivo polnoštevilno!

— **Za nedeljsko veselico** je pevski odsek „Vzajemnosti“ sestavljal jako lep spored. Poleg njega nastopi tudi pevski odsek tržaškega „Ljudskega odra“ in pa pevski odsek italijanskih sodrugov iz Trsta. Zabavni spored je zelo raznovrsten in zasluži svoje ime, ker bo res zabaven.

— **Ženski odsek** je sklenil za nedeljsko veselico — oha! Malo je manjkalo, pa bi bili pozabili, da smo obljubili molčati. Torej počakajmo. Bomo povedali v ponedeljek. Kdor je radoveden, naj pa pride v nedeljo v „Narodni Dom“.

— **Odbor lesnih delavcev v Ljubljani** ima nocoj 31. t. m. takoj po delu v društvenem lokalu sejo. Ker se ima izpolniti odbor, se vabijo tudi vsi odborovi namestniki, da se seje zanesljivo udeležijo.

F. Babšek.

— **Nogometna tekma** med ljubljanskim moštvom „Hermes“ in med hrvatskim moštvom

„Concordia“ iz Zagreba se vrši v nedeljo popoldne ob pol 5. na igrišču pod Tivoli. Režijo vodi S. F. K. Ilirija.

— **Cestni rop.** Sedemindesetletni Josip Polajner iz Gornjega Jezera na Koroškem je sedel dne 18. februarja t. l. v Žibertovi gostilni na Vačah pri čaši vina. V krčmi se mu je pridružil 24letni čevljarski pomočnik Anton Mihelič, ki jo je primahal isti dan iz Naklega. Med obema se je vnel živahen razgovor, in da jima ne bi zmanjkalo besedi in sape, sta naročila žganja in ga pridno vlekla iz steklenice. Kavalirja je igral Polajner, ki je plačal z bankovcem zase in za tovariša. Ko sta se dobro nasrkala, sta krenila na pot proti Predvoru in sicer spočetka vstric, pozneje je pa predlagal Mihelič, naj gre Polajner pred njim, češ da bosta tako lažje hodila. Zda se je pa Mihelič izvršil naklep, ki ga je bil zasnoval že v krčmi, videč pri Polajnerju zapeljivi papirnati denar. Zgrabil je odzad Polajnerja za vrat in ga vrغل na tla. Polastil se je njegove denarnice, v kateri je bilo še devet kron denarja. Nato jo je popihal z oropanim denarjem. Mož je bil že sedemkrat kaznovan zaradi tatvine. Porotno sodišče mu je prisodilo devet let težke ječe zaradi zavrtnega napada in cestnega ropa.

— **Nepošten dacar.** Od 16. oktobra 1905. do konca leta 1910. je služboval v Bohinjski Bistrici in Srednji vasi 29letni dacar Florijan Kožuh, doma iz St. Vida nad Ljubljano. Kot tak je imel 120 kron mesečne plače, a razen tega sta imenovani občini pooblastili Kožuha, da pobira za nje občinske naklade na vžitino, za kar mu je plačala občina Bohinjska Bistrica 7 odstotkov, a Srednja vas 10 odstotkov nagrade. Kožuha pa ni bil z „malim“ zadovoljen, zato je segel po „velikem“. Potrjeval je strankam pravilno plačane zneske, v svoje zapiske pa je beležil manjše vsote, tako da je osleparil tekom par let občino Boh. Bistrico za 6347 K 88 v, občino Srednjo vas pa za 6014 K 67 v. Na „srečo“ je moral zaradi bolezni l. 1910. zapustiti službo. Njegove poverbe so prišle na dan, vsled česar se je moral zagovarjati pred ljubljanskim poroto, ki mu je prisodila 18 mesecev ječe. Obdolženec je spočetka trdil, da je pomeveril le 2000 kron, pozneje je pa priznal, da je pomeveril okoli 8000 kron, opravičujoč svoje dejanje s potrebami svoje bolezni. 6000 kron, ki so naložene v hranilnici, pravi, da so last njegove žene.

Štajersko.

— **Železničar utonil.** Vpokojenega železničarja Ivana Skerbineka v Knittelfeldu so potegnili v nedeljo 26. t. m. pod Sachendorfom mrtvega iz vode. Skerbinek je bil vdan pijači in je najbrž ponoči nekoliko vinjen omahnil v potok.

— **Pri premikanju ponesrečil.** V ponedeljek je padel 34 letnemu premikaču Fr. Zabšek na Pragerskem težak železen kavelj na desno nogo. Ponesrečenca so prepeljali v graško bolnišnico.

— **Z vozom pod vlak.** Iz Rogaške Slatine nam poročajo: 25. t. m. se je peljal tukajšnji gostilničar in mesar Julij Ogrizek v Šmarje pri Jelšah. Na vozu je bila tudi posestnica Helena Anderlukova. V Tekačevu je peljal Ogrizek nič hudega sluteč čez železniški tir. V tem hipu prisopiha vlak iz Grobelnega. Stroj je zagrabil konja za glavo in ga pahnil s tako silo vstran, da je na licu mesta poginil; tudi voz je odletel in se popolnoma razbil. Na srečo sta Ogrizek in Anderlukova le lahko poškodovana.

— **Smrt pod stiskalnico za sadje.** (Dopis iz Laškega.) 26. avgusta je ponesrečil pri stiskanju sadja hlapec Jože Šolec v službi posestnika Jakoba Selica na Moleni. Ko se je med delom sklonil čez stiskalnico, je padlo nepodloženo stiskalo nanj in mu zmečkalo oprsje, da je kmalu nato izdihnil.

Goriško.

— **Iz Solkana.** V nedeljo 27. t. m. je bil sestanek politične skupine. Poročilo o politični organizaciji je podal sd. Štolfa iz Gorice. Po poročilu se je vnela živahna razprava o političnem delu stranke. Pri volitvi v odbor so bili izvoljeni sodrugi: Bratina Henrik, Bregant Jože, Danevčič France, Jug Anton in Komel Andrej. Nato se je obravnavala točka o izobraževalnem društvu; kakor večkrat prej se je tudi to pot izrazila želja po lastnem društvu. V ta namen se je poveril politični odbor, da stori pripravljalne korake za oživotvorenje delavskega izobraževalnega društva. Po zborovanju se je vpisalo 22 oseb v politično organizacijo. Čas je, da se tudi masa solkanskega delavstva zjedini in da svojemu stremljenju določen izraz. Proč z alkoholom, in iz delavskih vrst zgine tista vodenost in mrtvilo, ki najbolj ovira vsako resnejše delo. Na noge delavci, na plan!

Trst.

— **Izlet v Ljubljano** se vrši ob vsakem vremenu v nedeljo, 3. septembra. Vozni listki se dobivajo v Nabrežini pri sodr. Frandoliču, in ne na kolodvoru, v Trstu pri sodr. Vavpotiču v Delavskem domu ul. Boschetto 5. l. do sobote dne 2. septembra

do 8. zvečer, v Sv. Križu pri sodr. Josipu Sedmaku do soboto popoldne. — Italijanski pevski zbor se udeleži veselice s 24 pevci.

— **Politični odbor** jugosl. soc. demokratske stranke ima v petek 1. sept. ob 8. in pol zvečer v Delavskem domu važno sejo. Sodrugim odbornikom so naprošeni, da se je udeležijo polnoštevilno.

— **Družinska zabava**, ki so jo priredili naši mladi sodrugi v gostilni „International“ pretečeno nedeljo, je uspela najlepše. Bilo je obilo zabave in tudi dovolj užitka ob pevanju našega neobhodno potrebnega in vedno napredujočega pevskega zbora. Le ta je moral vsako točko ponoviti. Zlasti je ugajal zbor „Vasovalec“, ta cvetka iz Zupančičevega vrta, ki ga je v čisto in srečno zadetem narodnem tonu uglašil Adamič. Štirikrat jo je moral zbor ponoviti in še ni bilo konca aplavzom. Pa je zbor tudi pod spretno roko vrlo napredoval. Omeniti moramo še lep loterijski dobiček, sliko Prešerna, ki jo je izdelal delavec zidar sodrug Petrič in ki je vzbujala izredno zanimanje. Mladim sodrugom pa priporočamo, da nam prirede še obilo takih prijetnih družinskih zabav.

— **S Kontovelja.** Poročila, ki so jih dobili gospodje v „Narodnem domu“ o krasno uspelem našem zborovanju za zgradbo delavskega kulturnega ognišča, niso mogla preveč prijetno vplivati na občutljive živce rodoljubnih mož. Zato je „Edinost“ objavila poročila o tem našem zborovanju. V poročilu pravi da sme po zakonu sicer vsako ustanavljati društva, da se oni temu prav nič ne protivijo, da celo pozdravljajo društvo, le boje se, da ne bo izobraževalno ampak le političen lokal za socialno-demokratsko stranko. Da se pa poznamo, je „Edinost“ objavila tudi imena izvoljenega pripravljalnega odbora. Način po katerem je poročila spisano in zlasti tisti „Da se poznamo“, ki so ga spisal pred imeni odbornikov, je nekam sumljivo. Poročevalec v „Edinosti“ je imel brezdomno svoj namen. In bržkone namen odvzeti društvu prijateljev in tako nekako zagroziti pripravljalnemu odbornikom. „Edinost“ bo imela priliko konstatirati, da je bil njen namen brezploden. „Edinost“ je delala že mnogo groz, in njeni pristaši so tudi grožnje izvrševali. Število zavednih delavcev je kljub vsemu naraščalo in narašča dalje. Naši agitatorji pa vrše svoj plemeniti posel dalje, kakor da ne bi bilo „Edinosti“ in njenih groženj in njenih pristašev, ki so v Rojanu s kolom vsiljevali sodrugu Mraku in drugim „narodno“ prepričanje. In ker imajo vsa narodna društva kolikor jih je, samo agitačen namen, si misli, da bo tako tudi z našimi. Razume se, da ne ustanavljamo društva zato, da bo delalo tlako narodnjaški gospodi. Društvo je strogo izobraževalno in bo, dosledno svojemu namenu, izvrševalo svojo kulturno nalogo kakor druga naša izobraževalna društva in kakor naš „Ljudski oder“, s katerim bo v najtesnejši stiki in odkoder bo dobivalo knjige, predavatelje in vsa izobraževalna sredstva. Ako bomo hoteli imeti politično organizacijo, bo to nalogo izvršila politična stranka in na Kontovelju imamo tudi za tako stvar dovolj moči na razpolago. Naše izobraževalno društvo je pa nujno potrebno. Med naše delavce se morajo razširiti dobre knjige in dobri časopisi. In še to zimo bomo imeli celo vrsto predavanj in sicer o splošnih socialnih narodnih, delavskih in kulturnih vprašanjih. Gospodje pri „Edinosti“ vedo, da niso izobraževalna društva in naši delavci na izobraževalnem polju, še nikdar štedili trud, da so le vrgli med ljudstvo navdušenje in hrepeneje po izobrazbi kakor tudi izobrazbo samo. Toda potrebno je naše društvo tudi zaradi tega ker se v našo vas skuša vgnezditi narodni delavstvu še posebej škodljivi klerikalizem, ki bi ga radi negovali doslej „Edinosti“ vdani pristaši. In mi napredni in zavedni delavci prevzamemo tudi boj zoper to zalego, ki ga hočemo vrstiti potom izobrazbe. In vršili bomo svoje delo brez strahu in brez sramu prepričani, da bo obrodilo obilen sad za vse trpeče in po napredku in svobodi koprneče ljudstvo. To je naš odgovor.

Gospodarski pregled.

** **Žitna spekulacija.** Dočim žitne cene na svetovnem trgu polagoma upadajo, uganjajo žitni spekulantje v Budimpešti divjo gonjo za podraževanje žita in moke. Letošnja letina sicer ni bila najlepša, ampak vendar ne tako slaba, da bi nedostajalo kruha. Žetev v Ameriki in Kanadi je izpadla zelo bogata in tudi v Argentini je posejane s pšenico 19 milijonov hektarov zemlje in cene pridelek na 8 milijonov in pol tone. Evropa je pridelala žita za lastno porabo do Velike noči, in tedaj bo argentinska, avstralska in indijska pšenica že zdavnaj pod streho. Vsled tega so žitni trgi v Evropi zelo mirni in žitni spekulantje nimajo tam „dela“. Le pri nas je stvar drugačna. Naša država je od svetovnega trga odločena z visokim carinskim zidom, ki varuje naše žitne spekulante pred tujo konkurenco. In zato so žitne cene pri nas od sile visoke. Na budimpeštanski borzi, kjer se sklepajo terminske žitne kupčije, se je zbrala skupina borzijancev, ki spekulirajo na visoke žitne cene. Pri tem si pomagajo z nečednim ma-

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino**,

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislava voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. **Maslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško,** kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

nevrom, da slikajo jesensko letino kar najbolj črno. Zategadelj so cene, da si žito ravnokar požeto in pospravljeno, tako visoke, da ga morajo vzlic visokim carinam dovažati tuji trgovci. Zanimivo je, da je ponudba zmerom manjša, četudi cene raste. Žitni trgovci in agrarci računajo očitno še na višje cene, še na lepši profit, in zato ne prodajajo svojih žitnih zalog. Da razmere na budimpeštanski borzi niso brez učinka na avstrijski žitni trg, je na dlani. Žitne cene v minulem tednu so bile silno visoke; pšenica je stala K 11.55 do 12.60, rž K 9.75 do 10.10, ječmen K 11.—, turščica K 9.15, oves K 10.10.

**** Pivo v letu 1910.** Po ravnokar izdani svetovni statistiki o produkciji piva so zvarili piva v Avstro-Ogrski 23 milijonov hektolitrov (l. 1909.: 22 milijonov hl); pivovaren je bilo 1267 (l. 1909.: 1289); davek od piva je znesel 90 milijonov kron (l. 1909.: 85 milijonov kron). — Na Nemškem je bilo pivovaren 13.186, zvarilo se je piva 64 milijonov hektolitrov, davek je znesel 182 milijonov kron. — V Veliki Britaniji je bilo 4398 pivovaren, piva se je zvarilo 156 milijonov hektolitrov. — V Ameriki, Avstraliji itd. je bilo pivovaren 2090, piva se je zvarilo 107 milijonov hektolitrov. — V Belgiji pivovaren 3349, piva 16 milijonov hl. — V Franciji 3263 pivovaren, piva 15 milijonov hl. — Rusija: 320 pivovaren, piva 9 milijonov hl. — Danska: 344 pivovaren, piva poltretji milijon hl. — Nizozemska: 462 pivovaren, piva 2 milijona hl. — Italija 93 pivovaren, piva pol milijona hl. — Na vsem svetu je bilo l. 1910. 29.298 pivovaren in piva se je zvarilo 302 milijonov hektolitrov. Število pivovaren se je od prejšnjega leta zmanjšalo, a produkcija piva je znatno narasla.

Umetnost in književnost.

Borba, polumesečni spis srbske socialne demokracije ima v svoji 16. številki sledečo vsebino: Zdravko Todorović: Klasne borbe v Angleskoj. Fridrich Engels: Seljaško pitanje. — Živko Topalović: Dva lista iz angleske kolonialne politike. — K. Kantaky: Republika i socijalna demokracija u Francuskoj. — Književni pregled: Maljevac: Agitacija in organizacija. — Socijalistički pregled. — Feljton borbe: Lusijen Deska: Učtvi komesari. — Vladimir Čerina: Mihovil Danko.

ZADNJE VESTI.

Mesno vprašanje.

Dunaj, 30. avgusta. Avstrijska vlada je nakupila na Angleškem 500 krav in 16 bikov za pleme. Živali so že na poti na Reko.

Baron Gautsch roma v Budimpešto.

Dunaj, 31. avgusta. V ponedeljek se odpelje baron Gautsch v Budimpešto, da obišče grofa Khuen-Hedervarya in ostale ministre. V političnih krogih smatrajo Gautschevo obisk v Budimpešto za začetek novih pogajanj med obema vladama o mesnem vprašanju.

Priklopitev Wiborga.

Helsingfors, 31. avgusta. Finsko časopisje protestira proti prikloplitvi viborske gubernije peterburški guberniji. Finska izgubi s temi občinami ne le 1600 kvadratnih kilometrov ozemlja in 13000 prebivalcev, temveč najbogatejši del dežele.

Komisija za kontrolo drž. dolgov.

Dunaj, 31. avgusta. Danes je ustanovna seja novoizvoljene komisije za kontrolo državnih dolgov. Za predsednika kandidira član gosposke zbornice baron Czeditz, za podpredsednika posl. baron Fuchs.

Thun v lili.

Išl, 31. avgusta. Češki namestnik grof Thun je dospel semkaj. Njegova audienca pri cesarju bo danes dopoldne. Zaradi češko-nemške sprave ji pripisujejo veliko važnost.

Sklicanje češkega deželne zbor.

Praga, 31. avgusta. „Prager Tagblatt“ poroča, da se deželnozborna pisarna otvori 4. septembra. Iz tega je sklepati, da se češki deželni zbor skliče v najkrajšem času.

Češka šola v Podmoklih.

Praga, 30. avgusta. Deželni šolski svet je ukazal mestni občini Podmokly (Bodenbach ob Labi, na severnem Češkem), da otvori z začetkom šolskega leta javno češko šolo. Iz Podmokel poročajo, da so nemški nacionalni krogi baje zelo razburjeni.

Razdor v Košutovi stranki.

Budimpešta, 30. avgusta. Nasprotja v Košutovi stranki prihajajo vsak čas bolj na

dan. Poslanec Hlatky Schlichter je izstopil iz stranke in pisal Košutu, da se ne strinja z obstrukcijo in s tem, da sodeluje Košutova stranka z Justhovo. Slišati je, da bo še nekoliko poslancev izstopilo.

Kolera na Ogrskem.

Budimpešta, 30. avgusta. Notranje ministrstvo javlja, da se od nedelje ni pojavil noben nov slučaj kolere.

Budimpešta, 31. avgusta. Tovarno za lep, v kateri sta delala za kolero obolela delavca, nameravajo na občinske stroške do tal požgati.

Budimpešta, 31. avgusta. Nevarnost kolere v Budimpešti še ni pri kraju. Inkubacijska doba izoliranih oseb mine še-le jutri, v petek.

Požar.

Budimpešta, 30. avgusta. Vas Nadasd v szombateljskem okraju (velika županija Vaš) je zgorela.

Spopad na bosansko hercegovinski mejl.

Sarajevo, 31. avgusta. Glede mejnega konflikta v Sandžaku je preiskovalna komisija doglala, da so avstrijski orožniki streljali na turško patroljo v samooobrambi.

Velikanska manifestacija za svetovni mir.

Berlin, 31. avgusta. Za prihodnjo nedeljo sklicuje socialno-demokratska stranka v Berlin velikansko demonstracijo zoper vojno in za svetovni mir.

Govor nemškega cesarja.

London, 30. avgusta. Angleško časopisje je z govorom nemškega cesarja Viljema v Hamburgu zelo nezadovoljno in ga ostro kritizira. O besedah, da si hoče Nemčija zavarovati svoj prostor na soncu, pravi, da tega prostora Nemčiji nihče ne odreka, ali Nemčija bi rada druge potisnila v senco. „Morning Post“ pravi, da je cesar govoril z ozirom na prihodnje državnozbornske volitve. V normalnih razmerah bi bil novi državni zbor tak, da ne bi dovolil nobenega denarja za povečanje mornarice, zato prenapenja nemška vlada svoje zahteve v maročanskem vprašanju.

240 tisoč mark za odstavljenega pastora.

Berlin, 31. avgusta. Zbirka za pastora Jatho, ki ga je evangelijski konzistorij zavaljo „krivoverstva“ odstavil, je zaključena in je znesla 240 tisoč mark. Obresti te glavnice so namenjene odstavljenemu pastoru.

Nezgodna zrakoplovke.

Pariz, 30. avgusta. Gospodični Heleni Dutrieux se je pripetila na večerajšnjem poletu nezgodna. Vsled preostrega okreta je zadela ob drevo. S svojim spremljevalcem je padla na tla in dobila lahke poškodbe; pač pa je zrakoplov pri svojem padcu ranil do 20 gledalcev.

Ukradena Mona Liza.

Pariz, 31. avgusta. „Matin“ je razpisal nagrado 10.000 frankov tistemu, ki na podlagi spiritističnih zvez (!) z onim svetom more napovedati pot do Mone Lize.

Belgijske vojne priprave.

Bruselj, 30. avgusta. Vojni minister je ukazal trdnjaskim poveljnikom, da se pripravijo za eventualno vojno in izpopolne utrdbo fortov. Vsi ženijski častniki so prekinili dopust in vsi artilerijski častniki morajo biti pripravljeni. Jutri porazdele 6 stotnih 14. pehotnega polka po utrdbah. Podobne, četudi manj obsežne priprave je izvršila Belgija ob času alžesiraške konference.

Portugalska republika.

Berolin, 30. avgusta. „Berliner Tagblatt“ javlja, da bodo monarhije v teku osmih dni priznale republiko na Portugalskem.

Stavka angleških strojevodij.

London, 31. avgusta. Strojvodje železnice Great Eastern stopijo v soboto v stavko, če železniška uprava ne ugodí njihovim zahtevam. Pridružijo se jim tudi kurjači.

Srbska skupščina.

Belgrad, 31. avgusta. Po kraljevem povratku iz Peterburga bo sklicana skupščina na kratko zasedanje; potem bo razpuščena in je v najkrajšem času pričakovati novih volitev.

Princesa Jelena potuje.

Belgrad, 30. avgusta. Kralj Peter, princesa Jelena in prestolonaslednik Aleksander so se dopoldne s posebnim vlakom in z velikim spremetvom odpeljali. Vlak gre čez Bu-

dimpešto in Varšavo v Peterburg, kjer bo poroka Jelene.

Spomini na srbsko zaroto.

Belgrad, 30. avgusta. Novaković, eden glavnih zarotnikov zoper prejšnjega kralja Aleksandra, napoveduje v „Tribuni“, da bo začel objavljati 2. oktobra spomine na zaroto. Nagibi niso politični, podatki hoče le objektivno zgodovino dogodkov.

Kolera v Albaniji.

Solun, 30. avgusta. Včeraj so ugotovili v Monastirju 36 koleroznih, od teh 26 smrtnih slučajev. Okolo 1000 rodbin je zapustilo mesto. Med vojakmi se je pojavilo 13 smrtnih slučajev. Kolera se je razširila tudi v Ohrido, kjer je obbolelo 7 oseb. V Valoni je umrlo 17 oseb za kolero. V Novem pazaru so predrl sanitetni kordon in zanesli kolero. V zadnjih 24 urah je umrlo 47 oseb. V Solunu so zvišali karanteno za Monastir na 48 ur.

Napad na arzenal.

Peterburg, 30. avgusta. Včeraj ponoči je roparska četa, ki je prišla po morju, napadla topničarski arzenal v Kerči (na Krimu). Straža je opazila roparje in je streljala. Vnela se je prava bitka, roparji so streljali z revolverji. Straža je končno vnela 15 roparjev, ostali pa so pobegnili na čolnih.

Homatije v Perziji.

Teheran, 31. avgusta. V ponedeljek je došel v okolici Savadku oddelek eksahovih jezdecov v taborišče vladnih čet v svrhu mirovnih pogajanj. Ker so se zelo sumljivo obnašali, so jih ponoči razorožili. Odvezli so jim 400 pušk. Voditelja so zaprli in ga odpeljejo v Teheran.

Orkan.

Novi Jork, 30. avgusta. Zadnjih 36 ur je vihral preko Charlestona strahovit orkan, ki je povzročil veliko poplavo. Osem belih in več zamorcev, ki so prebivali v nižje ležečem zamorskem okraju mesta, je utonilo. Orkan je napravil škodo, ki jo cenijo na več kakor milijon dolarjev.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

A. Rasberger

Ljubljana, Sodnijska ulica 5

Nič ne pomaga!
Moji gramofoni in
godbeni avtomati
: so le najboljši!



Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Wolfova ul. št. 3, II. nadstropje.

Obreduje hranilne vloge po 4 1/2%.

Sprejema vloge na tekoči račun.

Posojuje na osebni kredit in (zastave) vredn. listine, hipoteke itd.

Urajuje se vsak četrtek od 2. do 3.

ure in vsako soboto od 6. do 7. ure

popoldne; nujna pojasnila se daje pa

tudi ob vsakem drugem navadnem dnevu

nem času.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo,

Kušar,

Podboj,

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Sešark, Šelenburgova ulica.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Židovska ulica.

Kleinstein, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg.

Kustrin, Breg.

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška.

Likar, Glince.